

Uttalelse 1A (foreslått trukket til fordel for uttalelse 1B)
Tittel: «På tide å temme teknologigigantene»
Forslagsstiller: Arbeidsgruppe for digital økonomi

1 På tide å temme teknologigigantene

2 Digitale selskaper er i dag underregulert sammenlignet med alle andre sektorer. Det er
3 det ingen grunn til å fortsette med, selv om sektoren er i stadig utvikling. Den digitale
4 sektoren kan og bør reguleres som andre sektorer med kjente virkemidler som
5 konsesjonsordninger og konkurranselovgivning.

6 Med regulering på plass kan vi bruke den datadrevne økonomien til alles beste,
7 istedenfor å støtte oppunder store private selskapers monopol. Ytringsfrihet,
8 personvern, forbrukervern og meningsmangfold kan kun sikres med digitalt mangfold.
9 Det tilnærmede monopolet til dagens teknologigiganter gjør det svært vanskelig å
10 regulere dem for viktige samfunnshensyn. Monopolene har vokst fram under manglende
11 regulering og opprettholdes med teknisk og juridisk «lock-in». Dette kan og må vi gjøre
12 noe med.

13

14 Forby overvåkning

15 I dag er det strenge reguleringer på de fleste former for overvåkning. Telefonavlytting
16 eller å lese andres brev er forbudt, men politiet kan i noen tilfeller få lov til dette med
17 godkjenning fra en dommer. Det samme gjelder å kartlegge hvor folk ferdes, og
18 videoovervåkning krever tillatelse. Helsevesenets behandling av journaler er grundig
19 regulert, det samme er samfunnsforskeres datainnsamling.

20 Unntaket fra regelen er den digitale verden, der du blir kartlagt ned til minste detalj av
21 kommersielle aktører. Kommersiell innsamling og bruk av data er i dag mindre regulert
22 enn det en masterstudent må forholde seg til for sin datainnsamling. Det er ingen grunn
23 til at dette skal være uregulert på denne måten. Skadevirkningene er store, både for
24 individet og for samfunnet.

25 Personvernlovgivning som GDPR-reglementet er et steg i riktig retning, men langt fra
26 nok. I dag har vi et enormt skjemavelde med individualisert ansvar, med skjemaer som
27 må fylles ut for besøk på hver enkelt nettside (såkalte «cookie popups»). Dette er et
28 ineffektivt kompromiss som sjelden hindrer misbruk, og i tillegg overlater det til
29 enkeltindividet å ta ansvar for at deres egne persondata ikke blir misbrukt.

30 Løsningen er å snu dagens tungroddede regelverk på hodet. Innfør et generelt forbud mot
31 digital overvåkning. For forsvarlig datainnsamling må det lages konsesjonsordninger.

32 Under dagens system er det lettere «å be om tilgivelse enn tillatelse». Vi mener det er
33 på tide at en må be om tillatelse først.

34 En umiddelbar effekt av et forbud vil være slutten på såkalt «behaviourial advertising»
35 (som kan oversettes til personmålrettet reklame). Dette er et sentralt aspekt av spesielt
36 Facebook og Googles dominerende posisjon, en posisjon som i dag går på bekostning av
37 andre medier og plattformer. Denne reklamen er basert på overvåkning for å lage
38 målrettet reklame til hver enkelt av oss.

39 Et forbud mot digital overvåkning vil begrense slik reklame. Dette vil ikke på noen måte
40 hindre reklame på nettet, men gjøre at reklamen må basere seg på innholdet på
41 nettstedet en besøker, istedenfor på innsamlede opplysninger om leseren. Dette vil
42 styrke muligheten for annonseinntekter for redaksjonelle medier på bekostning av
43 selgere av personopplysninger, som Google og Facebook faktisk er.

44

45 **Ingen kan eie data**

46 I utviklingen av maskinlæring og kunstig intelligens er data en helt sentral ressurs.
47 Algoritmene må ha store mengder data om virkeligheten til å «trene på» for å kunne
48 brukes, enten det er å forstå tale, søke på internett eller lage målrettet reklame. Det er
49 derfor vi snakker om en «**datadrevet økonomi**».

50 I dag påberoper selskaper seg eiendomsretten til dataene de samler inn. Ved å lage
51 tjenester basert på data de kontroller får de en voldsom økonomisk makt. Den utnyttes
52 til å sikre monopoler. Dette kalles i andre sektorer for «vertikal integrasjon», en form for
53 monopolmakt der man har kontroll over flere deler av produksjonskjeden og bruker
54 denne til å få uforholdsmessig stor markedsrett. Historisk så er «røverbaronenes»
55 makt gjennom kontroll av jernbane i USA på 1800-tallet det tydeligste eksemplet på
56 hvor galt dette kan gå. Vertikal integrasjon er derfor ofte forbudt eller strengt regulert.
57 Den digitale sektoren trenger tilsvarende reguleringer, ved at utvikling av maskinlæring,
58 og andre typer salg og tjenester basert på innsamlede data, skilles fra eierskapet til
59 dataene.

60 Data har liten verdi før de er samlet inn og behandlet. Derfor er heller ikke løsningen
61 individuelt eierskap over ens egne data. Snarere er **data en felles ressurs som ingen kan**
62 **eie**. Andre fellesressurser, som fisk, vannkraft og olje, reguleres gjennom
63 konsesjonsordninger, der fellesskapet gir tillatelse til høsting og bruk av ressursene på
64 demokratisk forankrede vilkår.

65 Å kreve en konsesjon for innsamling og behandling av alle data er nøkkelen til å regulere
66 den datadrevne økonomien. Da kan det lages tydelige regler for hvordan data skal
67 behandles, hva de kan brukes til, og hva som må være tilgjengelig for myndigheter,
68 forskning, samfunnsinteresser og eventuelt konkurrenter. Dette vil kunne sikre et langt

69 sterkere personvern enn dagens omfattende overvåkning som kan godkjennes med et
70 klikk på en grønn «aksepter»-knapp. Tydelige retningslinjer for personvern som krav om
71 informert samtykke, slik loven krever i dag, er et gode og bør ligge som et grunnprinsipp
72 for konsesjoner for innsamling og bruk av persondata. Det er avgjørende å gå vekk fra
73 dagens løsninger som legger ansvaret for personvern i avtaler mellom individer og
74 gigantselskaper, og over til forsvarlig og lovmessig forvaltning.

75 For å sikre viktige samfunnshensyn bør konsesjoner for datainnsamling gå utover rene
76 personopplysninger. Datadrevne løsninger vil finnes i alle sektorer, men data må også
77 her behandles som en felles ressurs. Eksempler på slike data som ikke kun er
78 personopplysninger er Microsofts kartlegging av klikk og brukermønstre i sin
79 programvare, Googles enorme database over nettsider, eller Ubers innsamling av
80 trafikkdata. At disse dataene brukes til å lage bedre tjenester er nyttig, men selve
81 dataene er likevel en felles ressurs som fellesskapet bør eie.

82 Ved å erklære innsamlede data som felles ressurser underlagt demokratisk kontroll vil vi
83 i mye større grad kunne skape samfunnsnyttige tjenester basert på dem. Offentlige
84 myndigheter og ideelle aktører vil kunne få tilgang til dataene for å utvikle tjenester som
85 ikke vil være lønnsomme for private selskaper, og konkurrenter vil kunne lage alternative
86 løsninger til dagens plattformer med tilgang til de samme dataene.

87

88 **Ikke overlatt reguleringen til teknologigigantene**

89 En rekke forslag har kommet for å regulere gigantselskaper som Google og Facebook,
90 men flere av forslagene som er behandlet politisk lager særløsninger for disse
91 selskapene snarere enn tydelig og konsekvent regulering.

92 Problemet med manglende skatt fra teknologigiganter må løses ved tiltak mot
93 skatteparadis generelt, ikke med egne skatter for teknologisektoren.

94 Australias og Danmarks foreslåtte «lenkeskatt» for eksempel, der plattformene må
95 betale for å lenke til innhold fra redaksjonelle medier, er et slikt steg i feil retning. Det vil
96 være dyrt for Facebook og Google, men enda dyrere for nye konkurrenter, og er dermed
97 i praksis en oppskrift på fortsatt monopol for de største aktørene. For små, uavhengige
98 og ideelle medier vil «lenkeskatt» være vanskelig å inndrive effektivt. Tiltaket vil altså
99 bare styrke de største mediehusene.

100 Forslag om pålegg om ulike former for filtrering - altså fjerning og/eller godkjenning av
101 innhold - er også ineffektivt av en rekke grunner. For det første overlates makten til å
102 regulere til selskapene selv framfor myndighetene. Det har vært foreslått positiv
103 filtrering av «godkjente» redaksjonelle medier, tiltak mot anonyme profiler og negativ
104 filtrering av falske nyheter, hatytringer og opphavsrettsbrudd. Slik filtrering går utover

105 ytringsfriheten, med alt fra museer som ikke får reklamere for tusen år gammel erotisk
106 kunst, til autoritære regimer som slår ned på meningsmotstandere, også i andre land.

107 Studier, inkludert Facebooks egne studier som har kommet fram gjennom lekkasjer,
108 viser at det først og fremst er algoritmene hos aktører som YouTube og Facebook som
109 bidrar til å forsterke spredningen av hatytringer og falske nyheter. Selskapene skryter av
110 at de fjerner store mengder hatytringer, men realiteten er at kun en liten prosentdel blir
111 fjernet, mens lovlige og ofte uproblematiske ytringer blir rammet av filtrering.

112 Hovedproblemet oppstår altså når en håndfull store plattformer får dominere store deler
113 av offentligheten. Reguleringer som legger til grunn at plattformene selv skal løse
114 problemet deres dominans skaper blir som å sette reven til å vokte hønehuset.

115

116 **Splitt opp plattformene**

117 Splitt opp plattformene slik at vi ikke er avhengig av et enkelt selskap eller tjeneste. I
118 dag kan vi ikke velge vekk teknologigigantene, fordi medier og andre aktører er helt
119 avhengige av plattformene for å nå ut til befolkningen. Oppsplitting vil i seg selv ikke
120 fjerne hatytringer og annet ulovlig innhold. Det vil derimot gi mindre vekt til algoritmer,
121 og gjøre det lettere å skape vern mot dette.

122 Å skille eierskapet til data fra tjenestene er et viktig steg, men vi må også splitte opp
123 selve selskapene som har vokst seg store ved å kjøpe opp konkurrenter i strid med all
124 fornuftig konkurranselovgivning. Her støtter vi initiativene for å gjøre nettopp dette som
125 har kommet i USA og Storbritannia.

126 I tillegg bør man åpne for å tvinge plattformene til å la andre bygge integrerte
127 konkurrerende tjenester. I dag er en rekke såkalte innlåsningsmekanismer på det store
128 plattformene, som gjør det tungvint og kostbart å velge alternativer til
129 teknologigigantenes tjenester. Forsøk på å lage tilleggstjenester eller tjenester som
130 interagerer med gigantenes tjenester blir stanset, enten juridisk eller teknisk. Slike
131 tekniske og juridiske hindre som sikrer dagens «lock-in» til tjenester som for eksempel
132 Facebook bør ikke være tillatt. Et eksempel er den såkalte «nettverkseffekten» der man
133 ikke kan ta med seg «følgere/venner» fra Facebook til andre plattformer. Dette er det
134 største hinderet for å etablere alternativer til Facebook i dag. Løsninger der den enkelte
135 selv kan ta kontroll over denne typen data om seg selv, og ikke er bundet til en enkelt
136 plattform for å bruke dem, kan legges til grunn i konsesjoner.

137 Med reguleringer og flere alternativer på plass kan også **virkemidler som statsstøtte**
138 brukes for å lage samfunnsnyttige digitale tjenester (søkemotorer, bloggplattformer,
139 sosiale media, chatte-tjenester, osv.) på lik linje med for eksempel pressestøtte eller
140 allmennkringkasterordninger. Da vil man kunne knytte vilkår til støtten for å fremme

141 andre formål som bruk av minoritetsspråk, kulturuttrykk og meningsmangfold, på linje
142 med det man i dag krever på andre felt.

143

144 ***Attac Norge krever at:***

- 145 1. Det innføres et generelt forbud mot digital overvåkning og kartlegging.
- 146 2. Det innføres en konsesjonsordning for innsamling og behandling av alle former
147 for data, der ingen eier dataene, men man kan få lov til å samle dem inn og bruke
148 dem på vilkår.
- 149 3. Ordninger som legger til grunn at dagens teknologigiganter skal regulere seg selv
150 må avvises.
- 151 4. Dagens gigantselskaper må splittes opp, og tekniske og juridiske
152 innlåsningsmekanismer som hindrer alternativer må fjernes.

153

Uttalelse 1B**Tittel: «På tide å temme teknologigigantene»****Forslagsstiller: Arbeidsgruppe for digital økonomi**

På tide å temme teknologigigantene

154

155 Digitale selskaper, spesielt de såkalte teknologigigantene som Google, Facebook,
156 Amazon, Microsoft og Apple, er i dag underregulert sammenlignet med alle andre
157 sektorer. Det er det ingen grunn til å fortsette med, selv om sektoren er i stadig utvikling.
158 Den digitale sektoren kan og bør reguleres som andre sektorer med kjente virkemidler
159 som konsesjonsordninger og konkurranselovgivning.

160 Med regulering på plass kan vi bruke den datadrevne økonomien til alles beste,
161 istedenfor å støtte oppunder store private selskapers monopol. Ytringsfrihet,
162 personvern, forbrukervern og meningsmangfold kan kun sikres med digitalt mangfold.
163 Det tilnærmede monopolet til dagens teknologigiganter gjør det svært vanskelig å
164 regulere dem for viktige samfunnshensyn. Monopolene har vokst fram under manglende
165 regulering og opprettholdes med teknisk og juridisk «lock-in». Dette kan og må vi gjøre
166 noe med.

167 Forby overvåkning

168 I dag er det strenge reguleringer på de fleste former for overvåkning. Telefonavlytting
169 eller å lese andres brev er forbudt, men politiet kan i noen tilfeller få lov til dette med
170 godkjennelse fra en dommer. Det samme gjelder å kartlegge hvor folk ferdes, og
171 videoovervåkning krever tillatelse. Helsevesenets behandling av journaler er grundig
172 regulert, det samme er samfunnsforskeres datainnsamling.

173 Unntaket fra regelen er den digitale verden, der du blir kartlagt ned til minste detalj av
174 kommersielle aktører. Kommersiell innsamling og bruk av data er i dag mindre regulert
175 enn det en **bachelorstudent** må forholde seg til for sin datainnsamling. Det er ingen
176 grunn til at dette skal være uregulert på denne måten. Skadevirkningene er store, både
177 for individet og for samfunnet.

178 Personvernlovgivning som GDPR-reglementet er et steg i riktig retning, men langt fra
179 nok. **Dagens praktisering av lovverket åpner for en rekke unntak og smutthull.** I dag har
180 vi et enormt skjemavelde med individualisert ansvar, med skjemaer som må fylles ut for
181 besøk på hver enkelt nettside (såkalte «cookie pops»). Dette er et ineffektivt
182 kompromiss som sjelden hindrer misbruk, og i tillegg overlater det til enkeltindividet å ta
183 ansvar for at deres egne persondata ikke blir misbrukt.

184 Løsningen er å snu dagens tungroddede regelverk på hodet. Innfør et generelt forbud mot
185 digital overvåkning. For forsvarlig datainnsamling må det lages konsesjonsordninger.
186 Under dagens system er det lettere «å be om tilgivelse enn tillatelse». Millionbøter blir

187 bare løpende kostnader for milliardsselskaper og pålegg om forbedringer hindrer ikke
188 skadene som alt er skjedd, og i verste fall blir det opp til den enkelte å håndheve
189 personvernlovgivningen gjennom rettssaker mot gigantselskaper. I stedet for slik
190 «tilgivelse» må vi ha et system som stopper skadene før tillatelsene blir gitt.

191 En umiddelbar effekt av et forbud vil være slutten på såkalt «behavioural advertising»
192 (som kan oversettes til personmålrettet reklame). Dette er et sentralt aspekt av spesielt
193 Facebook og Googles dominerende posisjon, en posisjon som i dag går på bekostning av
194 andre medier og plattformer. Denne reklamen er basert på overvåkning for å lage
195 målrettet reklame til hver enkelt av oss.

196 Et forbud mot digital overvåkning vil begrense slik reklame. Dette vil ikke på noen måte
197 hindre reklame på nettet, men gjøre at reklamen må basere seg på innholdet på
198 nettstedet en besøker, istedenfor på innsamlede opplysninger om leseren. Dette vil
199 styrke muligheten for annonseinntekter for redaksjonelle medier på bekostning av
200 selgere av personopplysninger, som Google og Facebook faktisk er.

201 **Ingen kan eie data**

202 I utviklingen av maskinlæring og kunstig intelligens er data en helt sentral ressurs.
203 Algoritmene må ha store mengder data om virkeligheten til å «trene på» for å kunne
204 brukes, enten det er å forstå tale, søke på internett eller lage målrettet reklame. Det er
205 derfor vi snakker om en «**datadrevet økonomi**».

206 Datadrevne løsninger finnes i alle sektorer, fra landbruket til kollektivtrafikk, og går langt
207 utover rene personopplysninger. Dagligdagse eksempler på datainnsamling som ikke
208 kun er personopplysninger er Microsofts kartlegging av klikk og brukermønstre i sin
209 programvare, Googles enorme database over nettsider, eller Ubers innsamling av
210 trafikkdata. At disse dataene brukes til å lage bedre tjenester er nyttig, det er likevel ikke
211 riktig at de skal kunne ha eierskap over dataene.

212 I dag påberoper selskaper seg eiendomsretten til dataene de samler inn. Ved å lage
213 tjenester basert på data de kontroller får de en voldsom økonomisk makt. Den utnyttes
214 til å sikre monopoler. Dette kalles i andre sektorer for «vertikal integrasjon», en form for
215 monopolmakt der man har kontroll over flere deler av produksjonskjeden og bruker
216 denne til å få uforholdsmessig stor markedsrett. Historisk så er «røverbaronenes»
217 makt gjennom kontroll av jernbane i USA på 1800-tallet det tydeligste eksemplet på
218 hvor galt dette kan gå. Vertikal integrasjon er derfor ofte forbudt eller strengt regulert.
219 Den digitale sektoren trenger tilsvarende reguleringer, ved at utvikling av maskinlæring,
220 og andre typer salg og tjenester basert på innsamlede data, skilles fra eierskapet til
221 dataene.

222 Data har liten verdi før de er samlet inn og behandlet. Derfor er heller ikke løsningen
223 individuelt eierskap over ens egne data. Snarere er **data en felles ressurs som ingen kan**
224 **eie**. Andre fellesressurser, som fisk, vannkraft og olje, reguleres gjennom
225 konsesjonsordninger, der fellesskapet gir tillatelse til høsting og bruk av ressursene på
226 demokratisk forankrede vilkår.

227 Å kreve en konsesjon for innsamling og behandling av alle data er nøkkelen til å regulere
228 den datadrevne økonomien. Da kan det lages tydelige regler for hvordan data skal
229 behandles, hva de kan brukes til, og hva som må være tilgjengelig for myndigheter,
230 forskning, samfunnsinteresser og eventuelt konkurrenter.

231 Ved å erklære innsamlede data som felles ressurser underlagt demokratisk kontroll vil vi
232 i mye større grad kunne skape samfunnsnyttige tjenester basert på dem. Offentlige
233 myndigheter og ideelle aktører vil kunne få tilgang til dataene for å utvikle tjenester som
234 ikke vil være lønnsomme for private selskaper, og konkurrenter vil kunne lage alternative
235 løsninger til dagens plattformer med tilgang til de samme dataene.

236 Det vil alltid være en balansegang mellom personvern og nyttiggjørelse av data, men
237 dagens løsninger som legger ansvaret for personvern i avtaler mellom individer og
238 gigantselskaper er langt fra gode nok. En grønn «aksepter»-knapp er ikke nok til å sikre
239 informert samtykke eller gode rutiner for databehandling, og såkalt «anonymisering»
240 har vist seg å være et blendverk.

241 Lovmessig forvaltning gjennom konsesjoner gir langt større rom for å sikre forsvarlig
242 bruk av data veid opp mot samfunnsnytte, samtidig som man kan ivareta personvern.

243 **Ikke overlatt reguleringen til teknologigigantene**

244 En rekke forslag har kommet for å regulere gigantselskaper som Google og Facebook,
245 men flere av forslagene som er behandlet politisk lager særløsninger for disse
246 selskapene snarere enn tydelig og konsekvent regulering.

247 [Australias](#) og [Danmarks](#) foreslåtte «lenkeskatt» for eksempel, der plattformene må
248 betale for å lenke til innhold fra redaksjonelle medier, er et slikt steg i feil retning. Det vil
249 være dyrt for Facebook og Google, men enda dyrere for nye konkurrenter, og er dermed
250 i praksis en oppskrift på fortsatt monopol for de største aktørene. For små, uavhengige
251 og ideelle medier vil «lenkeskatt» være vanskelig å inndrive effektivt. Tiltaket vil altså
252 bare styrke de største mediehusene.

253 Problemet med manglende skatt fra teknologigiganter må løses ved tiltak mot
254 skatteparadis generelt, [ikke med egne skatter for teknologisektoren](#).

255 Forslag om pålegg om ulike former for filtrering - altså fjerning og/eller godkjenning av
256 innhold - er også ineffektivt av en rekke grunner. For det første overlates makten til å
257 regulere til selskapene selv framfor myndighetene. Det har vært foreslått [positiv](#)
258 [filtrering av «godkjente» redaksjonelle medier](#), tiltak mot anonyme profiler og negativ
259 filtrering av falske nyheter, hatytringer og opphavsrettsbrudd. Slik filtrering går utover
260 ytringsfriheten, med alt fra [museer som ikke får reklamere for tusen år gammel erotisk](#)
261 [kunst](#), til autoritære regimer som slår ned på meningsmotstandere, [også i andre land](#).

262 Studier ([1](#), [2](#), [3](#)), inkludert Facebooks egne studier som har kommet fram gjennom
263 lekkasjer ([1](#), [2](#), [3](#)), viser at det først og fremst er algoritmene hos aktører som YouTube
264 og Facebook som bidrar til å forsterke spredningen av hatytringer og falske nyheter.
265 Selskapene skryter av at de fjerner store mengder hatytringer, men realiteten er at kun

266 en liten prosentdel blir fjernet, mens lovlige og ofte uproblematisk ytringer blir rammet
267 av filtrering.

268 Hovedproblemet oppstår altså når en håndfull store plattformer får dominere store deler
269 av offentligheten. Reguleringer som legger til grunn at plattformene selv skal løse
270 problemet deres dominans skaper blir som å sette reven til å vokte hønehuset.

271 **Splitt opp plattformene**

272 Løsningen er å skape et digitalt mangfold slik at vi ikke er avhengig av et enkelt selskap
273 eller tjeneste. I dag kan vi ikke velge vekk teknologigigantene, fordi medier og andre
274 aktører er helt avhengige av plattformene for å nå ut til befolkningen. Oppsplitting vil i
275 seg selv ikke fjerne hatytringer og annet ulovlig innhold. Det vil derimot gi mindre vekt til
276 algoritmer, og gjøre det lettere å skape vern mot dette.

277 Å splitte opp selve selskapene, som har vokst seg store ved å kjøpe opp konkurrenter i
278 strid med all fornuftig konkurranselovgivning, er et viktig steg i riktig retning. Her støtter
279 vi initiativene for å gjøre nettopp dette som har kommet fra konkurransemyndigheter i
280 [USA](#) og [Storbritannia](#) mot nye oppkjøp og reversering av tidligere oppkjøp i sektoren.

281 Det er likevel viktigere å splitte opp selve plattformene, ved å tvinge selskapene til å
282 åpne for alternative tjenester og teknologier. I dag er en rekke såkalte
283 innlåsningsmekanismer på de store plattformene, som gjør det tungvint og kostbart å
284 velge alternativer til teknologigigantenes tjenester. Forsøk på å lage tilleggstjenester
285 eller tjenester som interagerer med gigantenes tjenester blir stanset, enten juridisk eller
286 teknisk. Slike tekniske og juridiske hindre som sikrer dagens «lock-in» til tjenester som
287 for eksempel Facebook bør ikke være tillatt. Et eksempel er den såkalte
288 «nettverkseffekten» der man ikke kan ta med seg «følgere/venner» fra Facebook til
289 andre plattformer. Dette er det største hinderet for å etablere alternativer til Facebook i
290 dag.

291 Tilgang til digital infrastruktur og offentlighet kan ikke være underlagt enkelte private
292 selskaper på denne måten. Snarere enn dagens plattformer, bygd opp av finanskapital
293 som pøses inn i enkeltstående selskaper for å skape digitale monopoler, bør vi legge til rette for
294 et digitalt mangfold med offentlige, kommersielle og ikke-kommersielle løsninger. For å
295 unngå monopolisering må vi derfor stille krav om samhandling og åpenhet på tvers av
296 ulike løsninger. Med et slikt digitalt mangfold kan vi sikre at digital infrastruktur er et
297 offentlig gode.

298 Med reguleringer og flere alternativer på plass kan også **virkemidler som statsstøtte**
299 brukes for å lage samfunnsnyttige digitale tjenester (søkemotorer, bloggplattformer,
300 sosiale media, chatte-tjenester, osv.) på lik linje med for eksempel pressestøtte eller
301 allmennkringkasterordninger. Da vil man kunne knytte vilkår til støtten for å fremme
302 andre formål som bruk av minoritetsspråk, kulturuttrykk og meningsmangfold, på linje
303 med det man i dag krever på andre felt.

304

305 Attac Norge krever at:

- 306 1. Det innføres et generelt forbud mot digital overvåkning og kartlegging.
- 307 2. Det innføres en konsesjonsordning for innsamling og behandling av alle former
308 for data, der ingen eier dataene, men man kan få lov til å samle dem inn og bruke
309 dem på vilkår.
- 310 3. Ordninger som legger til grunn at dagens teknologigiganter skal regulere seg selv
311 må avvises.
- 312 4. Dagens gigantselskaper må splittes opp, og tekniske og juridiske
313 innlåsningsmekanismer som hindrer alternativer må fjernes.
- 314 5. Offentlige virkemidler brukes for å utvikle offentlig og åpen digital infrastruktur,
315 som søkemotorer, kart, med mer, og støtter lignende internasjonale initiativer.

Uttalelse 2A**Tittel: «Naturbaserte spekulasjonsbobler»****Forslagsstiller: Arbeidsgruppe for miljø og økonomi****316 Naturbaserte spekulasjonsbobler**

317 Selskaper, banker og stater verden over føler det politiske presset for å vise at de tar
318 klima- og miljøkrisen på alvor. Som en respons kappes de om å annonsere nye
319 målsetninger om «netto nullutslipp» innen gitte årstall. Nøkkelordet i denne
320 sammenheng er «netto»: svært få selskaper har planer om å redusere sine faktiske
321 utslipp til null, men ser heller for seg en kombinasjon av utslippskutt og betaling for at
322 deres egne utslipp skal kompenseres for gjennom reduksjoner andre steder. Slik kan
323 oljeselskaper som Shell og Equinor eller agroindustrielle konglomerater som Nestlé og
324 Yara smykke seg med ambisiøse løfter om utslippsreduksjoner, uten å måtte bryte med
325 sin nåværende forretningsmodell.

326 Storselskapene og statenes nye miljøvyer vil dermed medføre en drastisk økning i
327 etterspørselen etter ulike ordninger for kompensasjon av CO₂-utslipp og
328 naturødeleggelser (også kalt *offsets*). Offsets for utslipp har eksistert lenge. Blant annet
329 har de vært i bruk i EUs kvotemarked, men har etter hvert vist seg å ikke levere som
330 lovet. Undersøkelser viser at utslippsreduksjoner som følge av de kompenserende
331 prosjektene ofte uteblir, eller at utslippene faktisk øker. Ofte betaler offsets for
332 prosjekter som ville blitt gjennomført uansett, slik at offsets i praksis medfører
333 subsidiering av økte utslipp. Dette henger sammen med at utslippsreduksjonene nesten
334 uten unntak er hypotetiske: Hvis de reelle utslippene fra en aktivitet er lavere enn en
335 teoretisk «normalmengde» kan differansen mellom disse selges som offsets. Med denne
336 logikken som utgangspunkt har det for eksempel blitt solgt/utstedt offsets for å bygge
337 kullkraftverk som er mer effektive enn de som ville ha blitt bygd i en hypotetisk
338 «normalsituasjon».

339 Kompensasjonsordninger for tap av natur har ikke vært like utbredt på grunn av
340 vanskelighetene knyttet til sammenliknbarhet mellom ulike naturområder. Hvordan skal
341 restaurering eller avsetning av én type natur kunne kompensere for tap av en annen
342 type natur? I senere år har det imidlertid kommet på plass nye initiativer for å drive fram
343 en ekspansjon i offsetting-mekanismer også på dette området. Internasjonale
344 målsetninger om å stoppe tap av natur, slik de er uttrykt blant annet i FN-konvensjonen
345 for biologisk mangfold, har de siste årene blitt utvannet gjennom en bevegelse mot nye
346 mål om *netto* forbedringer i naturmangfold. Parallelt med dette har nye rammeverk blitt
347 utviklet for å kunne knytte kompensasjonsordninger for utslipp og naturødeleggelse til
348 omsettelige verdipapirer. Dette skiftet legger grunnlaget for nye lukrative offset-
349 markeder, blant annet ved at storselskapene skal kunne investere i såkalte

350 «*naturbaserte løsninger*» for å kompensere for utslipp av klimagasser. De kan også
351 kjøpe restaureringskvoter å kompensere naturen de selv har ødelagt. Også disse
352 instrumentene har så langt hatt begrenset effekt: Økosystemer og områder som avsettes
353 som kompenserende habitater for viltlevende dyr holder for lav kvalitet eller dekker ikke
354 behov som erstatningsareal. Erstatningsarealer er mangelvare, også i det globale sør der
355 de kompenserende arealene ofte hentes fra. I mange tilfeller har offsetting-prosjekter
356 medført landran fra småbønder og urfolk ved at de presses ut av landområdene sine for
357 å bane vei for verneområder og plantasjeskog.

358 Av politisk-økonomiske grunner mangler det vilje til å prise utslippskvoter og
359 naturødeleggelser høyt nok, og resultatet er «business-as-usual». Kostnaden som
360 selskapene må betale for utslippsreduksjoner og naturvern settes aldri høyt nok til å
361 være til vesentlig hinder for inntjening og ekspansjon. De rike kan kjøpe seg fri fra
362 ansvar, mens byrden ofte må bæres av «de mange» – særlig i det globale Sør.

363 Offsetting-systemet overfører varebytte-logikken til naturmiljøet ved å innføre abstrakte
364 begreper som naturkapital, økosystemtjenester og forurensningsrettigheter. Disse
365 prises og blir grunnlag for finansielle produkter vi allerede kjenner navnene på;
366 forsikringer, derivater, futures, swap funds, blockchains og grønne aksjer. Denne
367 finansialiseringen av klimatiltak og naturmiljø kjenner vi godt effekten av fra andre
368 områder: Finansialiseringen gir enorme kapitalansamlinger og megaprojekter med
369 uforutsigbare økologiske konsekvenser, innrettet for å dekke finanssektorens og
370 selskapenes behov for inntjening, ikke naturens behov for vern eller restaurering.

371 Med såpass avgjørende svakheter som miljøtiltak, fremstår offsets som enda et forsøk
372 på å unngå å gjøre noe med klimakrisa. Videre tjener de til å mate en enorm og
373 avregulert internasjonal finanssektor. Et tiår med lave renter og offentlige støttekjøp av
374 verdipapirer har ledet til enorme spekulative investeringer i eiendom, tech-aksjer,
375 kryptovaluta og derivater. Nå vil UNEP legge til rette for nye runder med spekulasjon,
376 gjennom lanseringen av instrumenter som «*Nature-backed securities*», der produktet
377 som ledet til en internasjonal finanskrisa i 2008 nå skal brukes til å pakke sammen og
378 omsette naturvern- og restaureringsprosjekter i finansmarkedene. En større utbredelse
379 av slike finansinstrumenter er knyttet til alvorlig risiko for nye bølger av landran,
380 økologisk destruktive megaprojekter og svindel, men også finansielle
381 spekulasjonsbobler som kan gi store realøkonomiske konsekvenser når de til slutt
382 sprekker.

383 Forhandlingene om en ny naturavtale under Konvensjonen om biologisk mangfold som
384 skal foregå i år, vil være avgjørende for hvordan vi skal konfrontere naturkrisen i verden.
385 Den kan ikke møtes med falske løsninger som lar storselskapene kjøpe seg fri fra sitt
386 ansvar og fører en oppblåst finanssektor med nye spekulasjonsobjekter.

387

388 ***Attac Norge krever:***

- 389   • Forbud mot *offsets* og andre mekanismer som lar rike land og storselskaper
390   kjøpe seg fri fra ansvaret for klimautslipp og naturødeleggelse.
- 391   • Avvisning av miljøpolitiske virkemidler som bygger på verdipapirisering av natur.

Uttalelse 2B**Tittel: «Naturbaserte spekulasjonsbobler»****Forslagsstiller: Anders Ekeland, styremedlem i Attac Norge**392 **Naturbaserte spekulasjonsbobler**

393 Selskaper, banker og stater verden føler det politiske presset for å vise at de tar klima-
394 og miljøkrisen på alvor. Som en respons kappes de om å annonsere nye målsetninger
395 om «netto nullutslipp» innen gitte årstall. Nøkkelordet i denne sammenheng er «netto»:
396 svært få selskaper har planer om å redusere sine faktiske utslipp til null, men ser for seg
397 en kombinasjon av utslippskutt og betaling for at deres egne utslipp kan bli kompensert
398 gjennom reduksjoner andre steder. Slik kan oljeselskaper som Shell og Equinor eller
399 agroindustrielle konglomerater som Nestlé og Yara smykke seg med ambisiøse
400 utslippsreduksjoner, uten å måtte redusere sine egne utslipp merkbart.

401 Hele ideen med offsets er feil når vi skal ikke bare til null utslipp, vi må fange CO2 fra
402 atmosfæren, såkalte negative utslipp. Men hvis reelle reduksjoner et sted blir oppveiet
403 av at andre fortsetter som før, så oppnår vi i beste fall at utslippene er konstante. Det
404 som verre er at utslippsreduksjonene - praktisk talt uten unntak – er kontrafaktiske, dvs.
405 hypotetisk utslippsreduksjoner Man beregner en business as usual mengde med utslipp
406 og differansen mellom disse beregnede utslipp og nye reelle utslipp som er lavere kan
407 selges som offsets. Det er dermed gitt offsets for å bygge kullkraftverk som er mer
408 effektive enn de som hypotetisk sett ville ha blitt bygd med business as usual.

409 Storselskapene og statenes nye miljøvyer vil dermed medføre en drastisk økning i
410 etterspørselen etter ulike ordninger for kompensasjon av CO2-utslipp og
411 naturødeleggelser (også kalt offsets). Offsets er var viktig i Kyotoprotokollen. De var
412 viktige de første årene i EUs kvotemarked, men var så åpenbart en svindel at EU har blitt
413 svært restriktive i sin bruk av dem – uten å forby dem helt. Tilbudet av offsets, dvs.
414 svindelkvoter, var så stort at prisen ble null etter få år. Hvis det virkelig var så lett å
415 redusere reelle utslipp, så burde ikke prisen ha blitt null. Ofte betaler offsets for
416 prosjekter som ville blitt gjennomført uansett, slik at offsets i praksis medfører
417 subsidiering av økte utslipp. En studie bestilt av EU-kommisjonen i 2016 viste at kun 2
418 % av de undersøkte prosjektene hadde høy sannsynlighet for at de ikke ville blitt
419 gjennomført uten offset-finansiering.

420 Kompensasjonsordninger for tap av natur har ikke vært like utbredt på grunn av
421 vanskelighetene knyttet til å dele opp og beregne verdien av ulike naturfenomen. I
422 senere år har det imidlertid kommet på plass nye initiativer for å drive fram en
423 ekspansjon i offsetting-mekanismer også på dette området. Internasjonale målsettinger
424 om å stoppe tap av natur, slik de er uttrykt blant annet i FN-konvensjonen for biologisk

425 mangfold, har de siste årene blitt utvannet gjennom en bevegelse mot nye mål om *netto*
426 forbedringer i naturmangfold. Parallelt med dette har nye rammeverk blitt utviklet for å
427 kunne konvertere naturlige fenomen til omsettelige verdipapirer (med utgangspunkt i
428 begrep som *økosystemtjenester*). Dette skiftet legger grunnlaget for nye lukrative offset-
429 markeder, ved at storselskapene skal kunne investere i såkalte «*naturbaserte løsninger*»
430 for å lagre karbon og restaurere naturen de selv har ødelagt. Også disse instrumentene
431 har så langt hatt begrenset effekt: Økosystemer og områder som avsettes som
432 kompensierende habitater for villlevende dyr holder for lav kvalitet eller dekker ikke
433 behov som erstatningsareal. Erstatningsarealer er mangelvare, også i det globale sør der
434 de kompensierende arealene ofte hentes inn. I mange tilfeller har offsetting-prosjekter
435 medført landran fra småbønder og urfolk ved at de presses ut av landområdene sine for
436 å bane vei for verneområder og plantasjeskog.

437 Fordi samfunnets eliter er redd for «gule vester» kan hverken klima- eller miljøavgifter
438 settes så høyt at de virkelig virker. Den eneste måten en kan sette avgiftene høyt nok er
439 ved å kytte avgiftsøkningene til kraftige omfordelingsmekanismer. Da vil de rike betale
440 mer i avgift enn de får tilbake, mens de fleste vil tjene på at avgiftene stadig stiger og
441 tjene på stadig stigende karbonavgift. Siden de knytter sammen kampen mot økte
442 forskjeller, med kampen for drastiske utslippskutt må slike omfordelende bli
443 bærebjelkene i klimapolitikken hvis den skal få oppslutning fra folk. At de rike hater
444 progressive skatter gjør at de forsøker å kjøpe seg fri fra ansvar, mens byrden ofte må
445 bæres av «de mange» i det globale Sør og Nord.

446 Offsets bare enda et forsøk på å unngå å gjøre noe med tjene til å mate en enorm og
447 avregulert internasjonal finanssektor. Et tiår med lave renter og offentlige støttekjøp av
448 verdipapirer har ledet til enorme spekulative investeringer i eiendom, tech-aksjer,
449 kryptovaluta og derivater. Nå vil UNEP legge til rette for nye runder med spekulasjon,
450 gjennom lanseringen av instrumenter som «Nature-backed securities», der produktet
451 som ledet til en internasjonal finanskrisen i 2008 nå skal brukes til å pakke sammen og
452 omsette naturvern- og restaureringsprosjekter i finansmarkedene. En større utbredelse
453 av slike finansinstrumenter er knyttet til alvorlig risiko for nye bølger av landran,
454 økologisk destruktive megaprojekter og svindel, men også finansielle
455 spekulasjonsbobler som kan gi store realøkonomiske konsekvenser når de til slutt
456 sprekker.

457 Forhandlingene om en ny naturavtale til erstatning for Konvensjonen om biologisk
458 mangfold som skal foregå i høst vil være avgjørende for hvordan vi skal konfrontere
459 naturkrisen i verden. Den kan ikke møtes med falske løsninger som lar storselskapene
460 kjøpe seg fri fra sitt ansvar og fører en oppblåst finanssektor med nye
461 spekulasjonsobjekter.

462

463 ***Attac Norge krever:***

- 464 • Forbud mot offsets og andre mekanismer som lar rike land og storselskaper
465 kjøpe seg fri fra ansvaret for klimautslipp og naturødeleggelser.
- 466 • Vern av natur med utgangspunkt i økosystemer og bærekraftig tradisjonsbruk,
467 ikke finansiell spekulasjon.
- 468 • Gå imot ytterligere verdipapirisering av natur.
- 469 • Sette absolutte grenser for uttak av naturressurser
- 470 • Det settes en summarisk minstepris på en million kroner per kvadratmeter på all
471 urørt natur. I tillegg må økologiske og estetiske verdier verdsettes. Siden vi
472 allerede har bygget ned for mye natur så blir i praksis prisen uendelig høy i
473 praktisk talt alle tilfeller.

Uttalelse 2C

Tittel: «Naturbaserte spekulasjonsbobler»

Forslagsstiller: Einar Hagness

474 Naturbaserte spekulasjonsbobler

475 Selskaper, banker og stater verden over føler det politiske presset for å vise at de tar
476 klima- og miljøkrisen på alvor. Som en respons kappes de om å annonsere nye
477 målsetninger om «netto nullutslipp» innen gitte årstall. Nøkkelordet i denne
478 sammenheng er «netto»: svært få selskaper har planer om å redusere sine faktiske
479 utslipp til null, men ser heller for seg en kombinasjon av utslippskutt og betaling for at
480 deres egne utslipp skal kompenseres for gjennom reduksjoner andre steder.

481 Økende avgifter på karbonutslipp og strengere utslippskrav har medført en drastisk
482 økning i etterspørselen etter ulike ordninger for kompensasjon av CO2-utslipp og
483 naturødeleggelser (også kalt *offsets*). Kyoto-protokollen og Paris-avtalen har grunnlagt
484 et kvotesystem der forurenser må kjøpe utslippstillatelser med kapital som overføres til
485 den som gjennomfører utslippsreduksjoner eller fanger CO2. EUs system er basert på
486 plikt. Sektorene industri, luftfart og oljeindustri er kvotepliktige. I tillegg er det etablert
487 en rekke globale frivillige offsetsystemer. 40% av det globale BNP er nå underlagt en
488 eller annen form for kvotehandel med klimagassutslipp. Omfanget av disse systemene
489 gir store muligheter for svindel. Undersøkelser viser at utslippsreduksjoner som følge av
490 de kompenserende prosjektene ofte uteblir, eller at utslippene faktisk øker. Ofte betaler
491 offsets for prosjekter som ville blitt gjennomført uansett, slik at offsets i praksis medfører
492 subsidiering av økte utslipp. Dette henger sammen med at utslippsreduksjonene kan
493 være hypotetiske: Hvis de reelle utslippene fra en aktivitet er lavere enn en teoretisk
494 «normalmengde» kan differansen mellom disse selges som offsets. Med denne logikken
495 som utgangspunkt har det for eksempel blitt solgt/utstedt offsets for å bygge
496 kullkraftverk som er mer effektive enn de som ville ha blitt bygd i en hypotetisk
497 «normalsituasjon».

498 Det er derfor viktig å stille krav til sterke uavhengige kontrollorganer og et strengt
499 regelverk som kan verifisere at salg av kvoter er basert på reell karbonfangst eller
500 utslippsreduksjon, og at kjøp av kvoter er en uunngåelig og bare midlertidig
501 kompensasjonsordning.

502 Kompensasjonsordninger for tap av natur har ikke vært like utbredt på grunn av
503 vanskelighetene knyttet til sammenliknbarhet mellom ulike naturområder. Hvordan skal
504 restaurering eller avsetning av én type natur kunne kompensere for tap av en annen
505 type natur? I senere år har det imidlertid kommet på plass nye initiativer for å drive fram
506 en ekspansjon i offsetting-mekanismer også på dette området. Internasjonale
507 målsettinger om å stoppe tap av natur, slik de er uttrykt blant annet i FN-konvensjonen
508 for biologisk mangfold, har de siste årene blitt utvannet gjennom en bevegelse mot nye

509 mål om *netto* forbedringer i naturmangfold. Parallelt med dette har nye rammeverk blitt
510 utviklet for å kunne knytte kompensasjonsordninger for utslipp og naturødeleggelse til
511 omsettelige verdipapirer. Dette skiftet legger grunnlaget for nye lukrative offset-
512 markeder, blant annet ved at storselskapene skal kunne investere i såkalte
513 «*naturbaserte løsninger*» for å kompensere for utslipp av klimagasser. De kan også
514 kjøpe restaureringskvoter for å kompensere naturen de selv har ødelagt. Også disse
515 instrumentene har så langt hatt begrenset effekt: Økosystemer og områder som avsettes
516 som kompenserende habitater for viltlevende dyr holder for lav kvalitet eller dekker ikke
517 behov som erstatningsareal. Erstatningsarealer er mangelvare, også i det globale sør der
518 de kompenserende arealene ofte hentes fra. I mange tilfeller har offsetting-prosjekter
519 medført landran fra småbønder og urfolk ved at de presses ut av landområdene sine for
520 å bane vei for verneområder og plantasjeskog.

521 Den økende etterspørselen etter kvoter har ført til en eksplosiv økning i offsetprisene,
522 hvilket skal stimulere til omstilling. Systemet er basert på at markedet skal ordne opp.
523 Kvotene omsettes i dag hovedsakelig av private finansinstitusjoner.

524 Offsetting-systemet overfører varebytte-logikken til naturmiljøet ved å innføre abstrakte
525 begreper som naturkapital, økosystemtjenester og forurensningsrettigheter. Disse
526 prises og blir grunnlag for finansielle produkter som settes sammen til ulike verdipapirer
527 for videresalg til investorer. Finansialiseringen legger til rette for enorme
528 kapitalansamlinger og kan initiere megaprojekter med uforutsigbare økologiske
529 konsekvenser, primært innrettet for å dekke finanssektorens og selskapenes behov for
530 inntjening, ikke naturens behov for vern eller restaurering.

531 Et tiår med lave renter og offentlige støttekjøp av verdipapirer har ledet til enorme
532 spekulative investeringer i eiendom, tech-aksjer, kryptovaluta og derivater. Nå vil UNEP
533 legge til rette for nye runder med spekulasjon, gjennom lanseringen av instrumenter
534 som «*Nature-backed securities*», der produktet som ledet til en internasjonal finanskriser
535 i 2008 nå skal brukes til å pakke sammen og omsette naturvern- og
536 restaureringsprosjekter i finansmarkedene. En større utbredelse av slike
537 finansinstrumenter er knyttet til alvorlig risiko for nye bølger av landran, økologisk
538 destruktive megaprojekter og svindel, men også finansielle spekulasjonsbobler som
539 kan gi store realøkonomiske konsekvenser når de til slutt sprekker.

540 Finansindustrien som «trader» karbonkvoter annonserer at «verdiveksten er all time
541 high». Dette er et faresignal. Finansindustriens muligheter for verdipapirisering må
542 avvikles.

543 En bedre regulering av handelen med karbonkvoter må ikke legitimere utviklingen av et
544 markedsbasert system for offsets for naturødeleggelser. Å «erstatte» natur er ikke
545 mulig. Prosessene i et oppgravd område kan ikke gjenopprettes. Nedbygging av arealer
546 og uttak av ressurser kan ikke kompenseres. Rehabilitering av allerede ødelagt natur
547 kan ikke finansieres gjennom avgifter på nye naturødeleggelser.

548 Forhandlingene om en ny naturavtale under Konvensjonen om biologisk mangfold som
549 skal foregå i år, vil være avgjørende for hvordan vi skal konfrontere naturkrisen i verden.

550 ***Attac Norge krever:***

- 551 • Styrket regelverk og uavhengig kontroll med kjøp og salg av offsets.
- 552 • Forbud mot verdipapirisering av offsets.
- 553 • Avvisning av miljøpolitiske virkemidler som bygger på verdipapirisering av natur.

Uttalelse 3**Tittel: «Klimabevegelsen og klimatoppmøtene»****Forslagsstiller: Anders Ekeland, styremedlem i Attac Norge****554 Klimabevegelsen og klimatoppmøtene**

555 I november 2021 ble det 26. klimatoppmøtet (COP26) holdt i Glasgow. Siden det
556 ikke var noen omfattende folkelig mobilisering i det fleste land foran toppmøtet
557 var det ikke mye konkret som kom ut av toppmøtet. At vi må slutte å utvinne og
558 brenne fossil energi er noe alle vet, men selvsagt en fordel at verdens herskere
559 blir tvunget til å feste denne enkle sannhet til papiret.

560
561 Den viktigste lærdommen fra Glasgow er at klimabevegelsen ikke klarte å samle
562 seg om noen få viktige og enkle krav – og da skjer det lite. Derfor vil Attac fram
563 mot det 27. toppmøtet arbeidet for at den norske delegasjon til COP27 går inn
564 for følgende krav:

565

566 *Attac Norge krever:*

- 567 1. Forby bruk av «offsets» i internasjonal og nasjonal klimapolitikk. Offsets
568 tvinger ikke fram reelle utslippskutt og er praksis blitt svindelkvoter, blitt
569 avlatsbrev.
- 570 2. For å sikre ny, frisk og solid finansiering av FNS grønne klimafond så bør
571 fossil energi i internasjonal skipsfart og flytrafikk betale en CO2-avgift. Den
572 bør starte på 25 USD og stige med 10 USD hvert år. FNs klimafond bør
573 primært dele ut pengene direkte til innbyggerne i det globale Sør, for å
574 unngå at korrupte regimer bruker pengene til andre formål enn grønn
575 omstilling og for å synliggjøre FNs klimapolitikk.
- 576 3. Hvert land må innføre en CO2-avgift på fossil energi som starter på 10 USD
577 og stiger med 10 USD hvert år. Hvert land refordeler avgiftsinntektene på
578 den måten landet mener er mest hensiktsmessig for å fase ut fossil energi.